

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 maja 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Piotr Prusinowski (przewodniczący)

SSN Jolanta Frańczak (sprawozdawca)

SSN Halina Kuryło

w sprawie z odwołania W.S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Warszawie
o emeryturę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 18 maja 2023 r.,

skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z dnia 19 listopada 2020 r., sygn. akt III AUa 1598/17,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu w Warszawie do ponownego rozpoznania oraz
orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy - Warszawa Praga w Warszawie wyrokiem z dnia 3 października 2017 r. oddalił odwołanie ubezpieczonego W.S. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w Warszawie z dnia 16 listopada 2016 r., którą odmawiano ubezpieczonemu prawa do emerytury z tytułu pracy w

szczególnych warunkach, ponieważ na dzień 1 stycznia 1999 r. nie udowodnił on okresu pracy w szczególnych warunkach wynoszącego co najmniej 15 lat, bowiem organ rentowy nie zaliczył do tego okresu zatrudnienia ubezpieczonego od dnia 1 stycznia 1978 r. do dnia 1 stycznia 1979 r.

W sprawie tej ustalono, że ubezpieczony, urodzony [...]1951 r., jest absolwentem Seminarium [...]. W dniu 20 grudnia 1976 r. ukończył studia wyższe na Wydziale Geodezji i Kartografii Politechniki [...]. W trakcie studiów w latach 70-tych udzielał się aktywnie w grupach twórczych „S.” i „S.1”. Po ukończeniu studiów został skierowany do pracy na rzecz [...] Wydawnictwa Prasowego [...] w ramach której był zatrudniony równolegle w kilku redakcjach. I tak w marcu 1977 r. i od dnia 1 kwietnia do dnia 31 grudnia 1978 r. ubezpieczony był zatrudniony w redakcji „N.” w wymiarze 1/2 etatu, przy czym od dnia 1 kwietnia 1977 r. do dnia 31 marca 1978 r. pracował również na rzecz redakcji „S.” w wymiarze 2/3 etatu. Następnie w okresie od dnia 1 stycznia 1979 r. do dnia 31 marca 1982 r. pracował na rzecz redakcji „G.”, przy czym w okresach: od dnia 1 stycznia 1979 r. do dnia 31 grudnia 1981 r. w wymiarze 5/4 etatu, w dniach od 1 do 31 stycznia 1982 r. w wymiarze 3/4 etatu, od dnia 1 lutego do dnia 31 marca 1982 r. w wymiarze 5/4 etatu. Do obowiązków ubezpieczonego jako fotoreportera należało dostarczanie co miesiąc zdjęć o określonej wartości według przyjętych przez redakcję stawek wyceny, z odpowiednimi podpisami o tematyce zleconej lub wybranej z własnej inicjatywy i uzgodnionej z redakcją. Był także odpowiedzialny za kompletną obróbkę w redakcyjnym laboratorium fotograficznym zdjęć wykonanych przez siebie i innych pracowników oraz utrzymywanie w należyтым stanie sprzętu fotograficznego. Ponadto realizował zadania związane z wyjazdami w teren oraz obsługą fotoreporterską i dziennikarską imprez i tematów zleconych przez redakcję.

W okresie od dnia 1 marca 1977 r. do dnia 31 marca 1982 r. ubezpieczony był objęty układem zbiorowym pracy dziennikarzy. W dniu 31 marca 1982 r. rozwiązał stosunek pracy z [...] Wydawnictwem Prasowym [...] w W. Od dnia 1 kwietnia 1982 r. pełnił funkcję dziennikarza akredytowanego przy Ministerstwie [...] w W. w [...] biurze dziennika „T.”. W tym czasie do jego obowiązków należało przygotowywanie materiałów prasowych związanych z bieżącymi wydarzeniami w N. oraz relacjonowanie przebiegu tych wydarzeń za pomocą fotografii. Był w tym okresie

jedynym fotografem redakcji dziennika „T.”. Z dokumentacji znajdującej się w posiadaniu organu rentowego wynika, że ubezpieczony pozostawał zatrudniony w tej redakcji w wymiarze 1/2 etatu w styczniu i lutym 1983 r., otrzymując stałe kwoty wynagrodzenia. Po zakończeniu zatrudnienia otrzymał świadectwo pracy, jednak na skutek nieporozumień rodzinnych pod koniec lat 90-tych, dokumentacja ta uległa zniszczeniu. W 1993 r. ubezpieczony założył własną agencję fotograficzną w ramach jednoosobowej działalności gospodarczej, którą prowadził do 2007 r., a następnie wykonywał pracę na rzecz dwóch agencji fotograficznych na podstawie umów cywilnoprawnych.

Decyzją z dnia 29 września 2016 r. ustalającą kapitał początkowy ubezpieczonego organ rentowy przyjął podstawę wymiaru w kwocie 1.794,46 zł oraz okresy składkowe i nieskładkowe w wymiarze 25 lat, 8 miesięcy i 3 dni, zaś decyzją z dnia 10 sierpnia 2017 r. przyznał ubezpieczonemu emeryturę od osiągnięcia przez niego powszechnego wieku emerytalnego, tj. od dnia 25 lipca 2017 r.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał odwołanie za bezzasadne. W pierwszej kolejności Sąd Okręgowy podniósł, że zgodnie z art. 32 ust. 3 pkt 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2022 r., poz. 504 ze zm., dalej jako ustawa emerytalna), dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnym charakterze uważa się m.in. dziennikarzy zatrudnionych w redakcjach dzienników, czasopism, w radiu, telewizji oraz w organach prasowych, informacyjnych, publicystycznych albo fotograficznych, objętych układem zbiorowym pracy dziennikarzy. Zgodnie zaś z § 13 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm., dalej jako rozporządzenie z dnia 7 lutego 1983 r.) dziennikarz zatrudniony w redakcjach dzienników, czasopism, w radiu, telewizji oraz w agencjach prasowych, informacyjnych, publicystycznych albo fotograficznych, objęty układem zbiorowym pracy dziennikarzy, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn w czasie wykonywania pracy dziennikarskiej, 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy dziennikarskiej. Stosownie do

art. 7 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. Prawo prasowe (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz.1914 ze zm.) dziennikarzem jest osoba zajmująca się redagowaniem, tworzeniem lub przygotowywaniem materiałów prasowych, pozostająca w stosunku pracy z redakcją albo zajmująca się taką działalnością na rzecz i z upoważnienia redakcji, a zgodnie z pkt 8 tego przepisu redakcją jest jednostka organizująca proces przygotowywania (zbierania, oceniania i opracowywania) materiałów do publikacji w prasie. Natomiast w myśl art. 8 ust. 1 prawa prasowego wydawcą może być osoba prawna, fizyczna lub inna jednostka organizacyjna, choćby nie posiadała osobowości prawnej, w szczególności organ państwowy, przedsiębiorstwo państwowe, organizacja polityczna, związek zawodowy, organizacja spółdzielcza, samorządowa i inna organizacja społeczna oraz kościół i inny związek wyznaniowy.

Sąd Okręgowy wskazał, że ubezpieczony ukończył wymagany wiek 60 lat, nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego, jak również udowodnił wymagane 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych na dzień 1 stycznia 1999 r., sporne było jedynie, czy na ten dzień wykazał on 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Organ rentowy nie zaliczył bowiem do tego stażu pracy okresu zatrudnienia ubezpieczonego: - od dnia 1 stycznia 1978 r. do dnia 1 stycznia 1979 r., ponieważ nie wykonywał on wówczas pracy dziennikarza w wymiarze pełnego etatu, - od dnia 1 kwietnia 1982 r. do dnia 31 grudnia 1993 r., gdyż nie przedłożył świadectwa pracy potwierdzającego zajmowane stanowisko pracy. Z kolei zaświadczenie z dnia 3 sierpnia 2013 r. potwierdza tylko samo zatrudnienie, ale nie wskazuje charakteru wykonywanej przez ubezpieczonego pracy ani czy był on w tym czasie objęty układem zbiorowym pracy dziennikarzy. Dla stwierdzenia szczególnego charakteru zatrudnienia niezbędne jest udowodnienie, że praca wykonywana była stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na danym stanowisku. Tymczasem w okresie od dnia 1 stycznia 1978 r. do dnia 1 stycznia 1979 r. ubezpieczony wykonywał wprawdzie pracę dziennikarza, jednak w okresach od dnia 1 do dnia 31 marca 1977 r. oraz od dnia 1 kwietnia do dnia 31 grudnia 1978 r. był zatrudniony w redakcji „N.” w wymiarze 1/2 etatu, przy czym jednocześnie w okresie od dnia 1 kwietnia 1977 r. do dnia 31 marca 1978 r. w redakcji „S.” w wymiarze 3/2 etatu, w okresie od dnia 1 stycznia 1979 r. do dnia 31 marca 1982 r. w redakcji „G.”, w tym od dnia 1 stycznia 1979 r. do

dnia 31 grudnia 1981 r. i od dnia 1 lutego 1982 r. do dnia 31 marca 1982 r. w wymiarze 5/4 etatu, a od dnia 1 do dnia 31 stycznia 1982 r. w wymiarze 3/4 etatu. Brak jest także podstaw do uznania, aby w okresie od dnia 1 kwietnia 1982 r. do dnia 31 grudnia 1993 r. pracował w warunkach szczególnych, ponieważ z zeznań świadka P.M. - wobec braku świadectwa pracy z tego okresu - wynika jedynie, że ubezpieczony był związany jakąś formą współpracy z redakcją „T.”. Bez wpływu na rozstrzygnięcie sprawy pozostawała natomiast okoliczność, czy ubezpieczony w spornych okresach był objęty układem zbiorowym dziennikarzy, na co wskazywano w zaskarżonej decyzji. Zawarty w § 13 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. wymóg objęcia dziennikarza układem zbiorowym pracy nie stanowi bowiem warunku uznania danej pracy za pracę dziennikarską, lecz stanowi element definicji pracy dziennikarza. Zatem prawo do emerytury na podstawie tego przepisu ma dziennikarz, który osiągnął wymagany w nim wiek i okres zatrudnienia, w tym okres pracy dziennikarskiej, niezależnie od tego, czy w dacie spełnienia tych warunków był objęty układem zbiorowym pracy dziennikarzy. W konsekwencji Sąd Okręgowy uznał, że w odniesieniu do spornych okresów dowody zaoferowane przez ubezpieczonego wskazują, iż wykonywana przez niego praca była w niepełnym wymiarze bądź w ogóle nie określają w jakiej dacie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracował on na stanowisku dziennikarza. W tym stanie rzeczy brak było podstaw do przyznania mu prawa do dochodzonego na podstawie art. 184 ustawy emerytalnej świadczenia.

W apelacji od wyroku Sądu Okręgowego ubezpieczony, zaskarżając wyrok w całości, zarzucił naruszenie: - art. 217 § 1 i 3 w związku z art. 227 k.p.c., art. 231 k.p.c. i art. 233 § 1 k.p.c., przez niedopuszczenie dowodu z zeznań świadków i kwestionowanie przedłożonych dokumentów na okoliczność zatrudnienia go w redakcji „N.” od dnia 1 kwietnia 1982 r. do dnia 31 grudnia 1993 r. w charakterze dziennikarza w pełnym wymiarze czasu pracy, - § 2 ust. 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r., przez odmowę uznania równoległych czasowo okresów pracy dziennikarskiej u tego samego wydawcy jako pracy w szczególnym charakterze, mimo że te równoległe okresy stanowiły łącznie pełnoetatową pracę dziennikarską.

Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 19 listopada 2020 r. oddalił apelację, mimo iż postępowanie uzupełniające co do charakteru zatrudnienia

ubezpieczonego w redakcji „T.” w okresie od dnia 1 kwietnia 1982 r. do dnia 31 grudnia 1993 r. dało podstawy do przyjęcia, że wykonywał on wówczas pracę na stanowisku dziennikarza-fotografa (dziennikarza ilustrującego pracę korespondentów w Polsce) w pełnym wymiarze czasu pracy.

W ocenie Sądu Apelacyjnego apelacja nie mogła być jednak uwzględniona z uwagi na czas, w którym ubezpieczony przestał wykonywać pracę dziennikarza. Biorąc pod uwagę istotę sporu należało rozstrzygnąć, po pierwsze, czy ubezpieczony wykonywał pracę dziennikarza, a po drugie, czy był on zatrudniony jako dziennikarz w momencie osiągnięcia wieku 60 lat. Jak bowiem wynika z § 13 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. dziennikarz zatrudniony w redakcjach dzienników, czasopism, w radiu, telewizji oraz w agencjach prasowych, informacyjnych, publicystycznych albo fotograficznych, objęty układem zbiorowym pracy dziennikarzy nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn w czasie wykonywania pracy dziennikarskiej, 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy dziennikarskiej. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, praca wykonywana przez ubezpieczonego w redakcji „T.” odpowiadała definicji pracy dziennikarza zawartej w art. 7 ust. 2 pkt 5 prawa prasowego. Wprawdzie nie zajmował się on redagowaniem artykułów prasowych w ścisłym znaczeniu tego słowa, jednak niewątpliwie jego obowiązki polegały na przygotowywaniu, tworzeniu materiałów prasowych, gdyż za takowe uznać należało fotografie, których funkcją była ilustracja do określonego tekstu. Wykonywanie zdjęć oraz ilustrowanie artykułów stanowi opracowywanie materiałów prasowych, co w konsekwencji stanowi o wykonywaniu pracy dziennikarza. Materiały prasowe nie ograniczają się jedynie do artykułów (tekstów), lecz stanowią pojęcie szersze, obejmujące swym zakresem również umieszczone celem zilustrowania tekstu, fotografie. Według dowodów zebranych w postępowaniu przed obiema instancjami ubezpieczony wykonywał więc pracę dziennikarza w pełnym wymiarze czasu pracy w następujących okresach: od dnia 1 kwietnia 1977 r. do dnia 31 marca 1978 r. (3/2 etatu) przez 12 miesięcy; od dnia 1 stycznia 1979 r. do dnia 31 grudnia 1981 r. (5/4 etatu) przez 3 lata; od dnia 1 lutego do dnia 31 marca 1982 r. (5/4 etatu) przez 2 miesiące i od dnia 1 kwietnia 1982 r. do dnia 31 grudnia 1993 r. (bez stycznia i lutego 1983 r. – zatrudnienie wówczas na 1/2 etatu) przez 11 lat i 7 miesięcy, co łącznie

daje okres 15 lat i 9 miesięcy. Do tych okresów Sąd Apelacyjny nie wliczył okresów zatrudnienia w niepełnym wymiarze czasu pracy, stosownie do § 2 ust. 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r.

W sprawie kluczowe było jednak, że § 13 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. jako jedną z przesłanek nabycia przez dziennikarza prawa do wcześniejszej emerytury wymienia „osiągnięcie wieku emerytalnego wynoszącego 60 lat dla mężczyzn w czasie wykonywania pracy dziennikarskiej”. Aby spełnić tę przesłankę ubezpieczony musiałby w chwili ukończenia 60 roku życia wykonywać pracę dziennikarską, co nie miało miejsca skoro do 2007 r. prowadził własną agencję fotograficzną w formie indywidualnej działalności gospodarczej i wykonywał pracę w ramach umów o dzieło zawieranych z agencjami fotograficznymi. A więc nie można stwierdzić, że na dzień 25 maja 2011 r., tj. ukończenia 60 roku życia, wykonywał on pracę dziennikarską. We wniosku z dnia 2 sierpnia 2016 r. o emeryturę w powszechnym wieku, odnośnie do informacji o okresach składkowych i nieskładkowych ubezpieczony podał, że w latach 2016-2017 wykonywał umowy o dzieło. Z akt rentowych wynika, że w latach 2007-2016 nie podlegał ubezpieczeniom społecznym i nie były w tym czasie odprowadzane składki. Powołując się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 sierpnia 2005 r., I UK 378/04 (OSNP 2006 nr 13-14, poz. 218), Sąd Apelacyjny skonstatował, że na podstawie art. 32 ust. 3 pkt 4 ustawy emerytalnej w związku z § 13 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. emerytura przysługuje tylko tym dziennikarzom, którzy w dniu osiągnięcia wieku emerytalnego wykonywali pracę dziennikarską na podstawie umowy o pracę. Ubezpieczony warunków tych nie spełnił, skoro nie ukończył 60 lat w czasie wykonywania pracy dziennikarskiej. Ostatecznie zatem przesłanką odmowy przyznania ubezpieczonemu emerytury od pierwszego dnia miesiąca, w którym złożył wniosek o emeryturę z tytułu pracy w szczególnych warunkach, nie była suma okresów wykonywania przez niego pracy dziennikarza zatrudnionego na podstawie umowy o pracę, lecz data ukończenia wieku emerytalnego. Wiek emerytalny uprawniający do złożenia wniosku o emeryturę w obniżonym wieku z racji pracy w szczególnym charakterze (60 lat) ubezpieczony osiągnął 25 maja 2011 r., ale wówczas nie wykonywał pracy dziennikarza ani takiej pracy nie wykonywał w dacie złożenia wniosku o emeryturę.

Sąd Apelacyjny podkreślił, że zarówno art. 32 ustawy emerytalnej, jak i § 13 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. jednoznacznie odnoszą się tylko do pracowników, a nie do wszystkich osób wykonujących pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W sprawie nie było sporu co do tego, że po rozwiązaniu umowy o pracę z redakcją „N.” ubezpieczony nie pracował już na podstawie umowy o pracę. Natomiast na podstawie wymienionych powyżej przepisów emerytura przysługuje tylko tym dziennikarzom, którzy w dniu osiągnięcia wieku emerytalnego wykonywali pracę dziennikarską na podstawie umowy o pracę. Co najmniej pośrednio takie samo stanowisko wynika z uchwały Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 2007 r., II UZP 14/06 (OSNP 2007 nr 13-14 poz. 199). Niezależnie od rodzaju czynności wykonywanych przez ubezpieczonego w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, nie mogła ona być oceniona jako praca dziennikarska, skoro ubezpieczony nie pozostawał w stosunku pracy z żadną redakcją. Jako osoba prowadząca indywidualną działalność gospodarczą, w dniu ukończenia 60 lat i bezpośrednio przed tym dniem wykonywał on pracę fotografa na swój własny rachunek, nie był więc osobą „zatrudnioną”. Okoliczność ta - według Sądu Apelacyjnego - ostatecznie przesądziła o braku spełnienia przez ubezpieczonego warunków niezbędnych do przyznania mu prawa do wcześniejszej emerytury, skutkiem czego było oddalenie apelacji.

Ubezpieczony w całości zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego skargą kasacyjną, domagając się uchylenia zaskarżonego wyroku w całości i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania oraz zasądzenia od organu rentowego na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych, a także rozpoznania sprawy na rozprawie.

W skardze kasacyjnej zarzucono naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest: 1) art. 32 ust. 3 pkt 4 ustawy emerytalnej w związku z § 13 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. oraz art. 184 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej, przez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że emerytura w wieku 60 lat (dla mężczyzn) przysługuje tylko tym dziennikarzom, którzy w dniu ukończenia tego wieku byli zatrudnieni na podstawie umowy o pracę w charakterze dziennikarza, podczas gdy zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 2007 r., II UZP 14/06, prawo do emerytury na podstawie art. 184 ustawy emerytalnej może nabyć dziennikarz,

który spełnia określone w tym przepisie warunki, niezależnie od tego, czy wiek przewidziany w art. 32 tej ustawy osiągnął w czasie wykonywania pracy dziennikarskiej; 2) art. 184 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej, przez jego niezastosowanie chociaż w danym stanie faktycznym stanowi podstawę roszczenia.

Według skarżącego skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, a ponadto występuje istotne zagadnienie prawne, sprowadzające się do pytania – „czy dziennikarzowi zatrudnionemu w redakcjach dzienników, czasopism, w radiu, telewizji oraz agencjach prasowych i informacyjnych, publicystycznych albo fotograficznych objętemu układem zbiorowym pracy dziennikarzy, urodzonemu po 31 grudnia 1948 r., który w dniu wejścia w życie ustawy emerytalnej osiągnął okres zatrudnienia, o którym mowa w § 13 pkt 2 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 184 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej, przysługuje świadczenie emerytalne, jeżeli osiągnięcie wieku emerytalnego wynoszącego 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn nastąpiło w czasie, kiedy nie wykonywał pracy dziennikarskiej?”

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o oddalenie skargi jako pozbawionej podstaw i o zasądzenie od skarżącego na jego rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna podlega uwzględnieniu, ponieważ w świetle przytoczonych w podstawie zaskarżonego wyroku ustaleń faktycznych, zarzuty naruszenia prawa materialnego są uzasadnione w stopniu wymuszającym jego uchylenie.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że art. 46 i art. 184 ustawy emerytalnej stanowią autonomiczne i odrębnie względem siebie podstawy nabycia prawa do emerytury dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., a przed dniem 1 stycznia 1969 r. Artykuł 184 ustawy emerytalnej odnosi się do ubezpieczonych, którzy do dnia wejścia w życie tej ustawy (1 stycznia 1999 r.) nie osiągnęli jeszcze wymaganego wieku, o którym stanowią: art. 32, 33, 39 i 40, lecz w całości spełnili do tej daty ustawowo określone wymagania stażowe (tzw. ogólne i szczególne). Natomiast art. 46 ustawy emerytalnej daje prawo do emerytury tym

ubezpieczonym, którzy wszystkie warunki określone w art. 29, 32, 33 i 39 (wiek emerytalny oraz staż emerytalny) spełnili do dnia 31 grudnia 2008 r. (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2016 r., I UK 151/15, LEX nr 2050671; z dnia 24 marca 2015 r., II UK 159/14, LEX nr 1666891; z dnia 14 czerwca 2012 r., I UK 1/12, LEX nr 1229806; z dnia 6 grudnia 2007 r., I UK 132/07, LEX nr 621798; z dnia 18 lipca 2007 r., I UK 62/07, OSNP 2008 nr 17-18, poz. 269 czy postanowienie z dnia 17 czerwca 2014 r., II UK 43/14, LEX nr 1738487). Wobec tego prawo do emerytury na podstawie art. 184 ustawy emerytalnej nabywa ubezpieczony, który na dzień wejścia ustawy emerytalnej w życie spełnił określone w niej wymogi stażowe (ogólne i szczególne), a po tej dacie osiągnął wymagany wiek, niezależnie od tego, czy w chwili osiągnięcia tego wieku wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub był pracownikiem wykonującym inną pracę, czy też pozostawał w zatrudnieniu na innej podstawie niż stosunek pracy bądź nie pozostawał w jakimkolwiek zatrudnieniu, z tym, że do dnia 1 stycznia 2013 r. w przypadku pozostawania w stosunku pracy emerytura uzależniona była od jego rozwiązania.

W uchwale z dnia 8 lutego 2007 r., II UZP 14/06, do której odwołuje się skarżący w skardze kasacyjnej uzasadniając zarzut naruszenia art. 184 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej, Sąd Najwyższy wyjaśnił, że „art. 184 ustawy emerytalnej dotyczy tych ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy w dniu wejścia ustawy w życie (1 stycznia 1999 r.) osiągnęli: 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn). Takim ubezpieczonym przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 ustawy emerytalnej pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego. Zakres podmiotowy art. 46 ust. 1 i art. 184 ust. 1 ustawy jest zatem jednoznacznie różny. O ile bowiem pierwszy z powołanych przepisów dotyczy ubezpieczonych urodzonych w przedziale od dnia 1 stycznia 1949 r. do dnia 31 grudnia 1968 r., którzy przesłanki nabycia prawa do wcześniejszej emerytury nabędą w całości lub w znacznej części po dniu wejścia w życie ustawy i nie później niż do końca 2007 r., o tyle drugi odnosi się do tych ubezpieczonych urodzonych

poczynając od dnia 1 stycznia 1949 r., którzy w dniu wejścia ustawy w życie nie osiągnęli jeszcze wymaganego wieku, lecz w całości spełnili do tej daty ustawowo określone wymogi stażowe, a co za tym idzie - ich uprawnienie emerytalne na podstawie dotychczasowych zasad znajdowało pokrycie w odprowadzonych do dnia 31 grudnia 1998 r. składkach na ubezpieczenie społeczne. Tacy ubezpieczeni mogą zatem realizować prawo do emerytury na „starych” zasadach, po osiągnięciu wieku emerytalnego określonego w art. 32 ustawy, nawet jeśli wiek ten osiągną po dniu 31 grudnia 2007 r. Z tego względu art. 46 ustawy emerytalnej zawiera wymóg spełnienia przez dziennikarza, urodzonego po dniu 31 grudnia 1948 r. a przed dniem 1 stycznia 1969 r., w każdym dniu po wejściu w życie ustawy a przed dniem 1 stycznia 2008 r., następujących przesłanek: 1) spełnienia warunków do uzyskania emerytury określonych w art. 32 ustawy, w tym warunku bycia pracownikiem i wykonywania zatrudnienia, o którym mowa w ust. 3 pkt 4, oraz warunków wymienionych w § 13 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r., a w konsekwencji także określonego w pkt 1 tego przepisu warunku osiągnięcia wymaganego wieku w czasie wykonywania pracy dziennikarskiej (art. 32 ust. 4 ustawy) i 2) nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego do dnia 31 grudnia 1999 r. Z kolei art. 184 ustawy emerytalnej ustanawia dla dziennikarza urodzonego po dniu 31 grudnia 1948 r. wymóg spełnienia następujących warunków: 1) osiągnięcia w dniu wejścia ustawy w życie: a) okresu zatrudnienia w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn, a więc w § 13 pkt 2 powołanego wyżej rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. (co najmniej 15 lat pracy dziennikarskiej) i b) okresu składkowego i nieskładkowego, o którym mowa w art. 27 (co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn), oraz 2) po wejściu w życie ustawy: a) osiągnięcia wieku emerytalnego określonego w art. 32, b) nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego”.

W cytowanej powyżej uchwale Sąd Najwyższy przyjął zatem, że prawo do emerytury na podstawie art. 184 ustawy emerytalnej nabywa dziennikarz, który w dniu wejścia tej ustawy w życie spełnił określone w niej wymogi stażowe, a po tej dacie osiągnął wymagany wiek, niezależnie od tego, czy w chwili osiągnięcia tego wieku wykonywał pracę dziennikarską lub był pracownikiem wykonującym inną pracę,

czy też pozostawał w zatrudnieniu na innej podstawie niż stosunek pracy bądź nie pozostawał w jakimkolwiek zatrudnieniu (por. także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 września 2008 r., II UK 3/08, LEX nr 784939).

W związku z powyższym błędne jest stanowisko Sądu Apelacyjnego, że warunkiem przyznania prawa do emerytury, o której mowa w art. 184 ustawy emerytalnej, dla osoby legitymującej się w dniu 1 stycznia 1999 r. wymaganym okresem 15 lat pracy dziennikarskiej, jest pozostawanie w dacie ukończenia 60 lat w zatrudnieniu na podstawie umowy o pracę na stanowisku dziennikarza. Warunku tego w żaden sposób nie zaakceptował Sąd Najwyższy w uchwale II UZP 14/06, stwierdzając jednoznacznie, że prawo do emerytury na podstawie art. 184 ustawy emerytalnej może nabyć dziennikarz, który spełnia określone w tym przepisie warunki, niezależnie od tego, czy wiek przewidziany w art. 32 tej ustawy osiągnął w czasie wykonywania pracy dziennikarskiej. Sąd Apelacyjny nie dostrzegł, że w wyroku z dnia 16 sierpnia 2005 r., I UK 378/04 oraz z dnia 13 czerwca 2007 r., II UK 241/06 (LEX nr 1615109), Sąd Najwyższy oceniał prawo do emerytury z tytułu wykonywania pracy dziennikarskiej na podstawie art. 32 ust. 2 pkt 4 ustawy emerytalnej, nie analizując przesłanek wynikających z art. 184 tej ustawy, do których nawiązano w uchwale. Natomiast w sytuacji, kiedy ubezpieczony wymagany w art. 184 ustawy emerytalnej okres składkowy i nieskładkowy, a także okres pracy w szczególnych warunkach, osiągnął przed wejściem w życie tej ustawy, nie muszą zostać spełnione dla nabycia prawa do tego świadczenia pozostałe przesłanki określone w § 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r.

Literalna wykładnia art. 184 ustawy emerytalnej wskazuje, że zawarte w nim sformułowanie „po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40” odnosi się wyłącznie do wieku emerytalnego określonego w tych przepisach - bez odwoływania się do pozostałych wymogów związanych z tym wiekiem (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 lipca 2007 r., I UK 62/07, OSNP 2008 nr 17-18, poz. 269; z dnia 6 grudnia 2007 r., I UK 132/07, LEX nr 621798; z dnia 14 czerwca 2012 r., I UK 1/12, LEX nr 1229806; z dnia 24 marca 2015 r., II UK 159/14, LEX nr 1668891).

Mając powyższe na względzie Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. oraz art. 108 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

[ms]

